

הכותב הנו תושב משגב, עורך דין המתמחה בתחומי המשפט דיני התעבורה והמשפט פלילי, בעל משרד בכרמיאל ובחיפה. מידע נוסף ניתן לקרוא בהרחבה באתר האינטרנט של המשרד: www.ohaber.co.il

אלימות בביה"ס

על כבודו של התלמיד. אין להענישו פיזית, אין להשפילו ואין להענישו על מעשי הוריו.

חובת דיווח על מקרי אלימות בין כותלי ביה"ס

כאשר מדובר בעבירות שמוגדרות כאלימות קשה חלה חובת דיווח לגורמים חיצוניים, כגון: פקידת סעד, קצין נוער, משטרה, מפקח וכו'. להלן מקרים שבהם יש חובת דיווח למשטרה או לפקיד הסעד על פי החוק:

- א. גרימת חבלה חמורה לקטין בביה"ס
- ב. עבירת מין בקטין בביה"ס
- ג. התעללות בקטין בביה"ס

אי דיווח על עבירות אלו הוא עבירה שעונשה מאסר עד 6 חודשים

אופן התנהגותו של איש צוות ביה"ס במקרה

אלימות בין כותלי ביה"ס

במקרה של תלמיד המבצע מעשה אלימות מכל סוג, המורה שנכח במקום מחויב לפעול להפסקת הפגיעה באופן מיידי. אם הוא אינו מצליח להשתלט על האירוע לבדו, עליו להזעיק אנשי צוות נוספים בכל דרך אפשרית. במקרה שאנשי צוות ביה"ס אינם מצליח לעצור את האירוע, עליהם להזמין את המשטרה.

במקרה של ריב אלים בין תלמידים או במקרה אלימות כלפי צוות המורים, יותר לאיש הצוות מטעם ביה"ס להתערב ולהפריד. עליו למנוע את המשך האירוע תוך הפעלת כוח סביר בלבד.

במקרה כזה על צוות ביה"ס ליידע הן את הורי התלמיד הנפגע והן את הורי התלמיד הפוגע, ולדווח למפקח ולרשות המקומית על פרטי האירוע.

חובת הפיקוח וההשגחה על התלמידים

מעבר לחובת מניעת אלימות בין כותלי ביה"ס, על צוות ביה"ס מוטלת גם החובה להשגיח על התלמידים כדי להבטיח את שלומם ואת ביטחונם ולמנוע כל פגיעה בהם.

פסיקת בית המשפט היא שמידת הפיקוח הנדרשת ממורים על תלמידיהם משתנה בהתאם לנסיבות המקרה, לגיל התלמידים, לפעילות שבה התרחשה ההתנהגות ועוד, כאשר נקודת המוצא היא, כי חובת הפיקוח וההשגחה, המוטלת על מורה כלפי תלמידו, זהה לחובתו של הורה כלפי בנו.

בכל מקרה ובהתאם לנסיבות, ניתן להטיל על צוות ביה"ס את האחריות כלפי תלמידים שנפגעו. יחד עם זאת יש לבדוק כל מקרה לגופו. ברור כי ניתן גם לתבוע את הורי התלמיד (ואף אותו) אם הוא פגע בחבריו או במוריו. זאת במידה שהם יכלו לצפות את התנהגותו האלימה ולרסן אותה, והתרשלו בכך. המורה אינו אמור להיות גורם חינוכי חלופי להורים. ביה"ס אמור לפקח על התלמיד, להעשיר את עולמו, להנחיל לו ערכים לעיצוב דמותו בהתאם לתוכנית הלימודים, אך לא מעבר לכך.

סוגי אלימות אפשריים בבית הספר

אלימות בבתי"ס הייתה תמיד, במינוחים שונים - אם בין התלמידים לבין עצמם ואם בין צוות המורים לבין תלמידים.

קיימים סוגי אלימות שונים בין כותלי ביה"ס או מחוצה לו. גם אם לחלק מהם ניתן להתייחס בקלות ראש, חובה להדגיש, כי הם אלימות לכל דבר. החוק והרשויות בהחלט יכולות לאכוף את החוק גם במקרים אלה ולהעניש את מבצעי העבירה.

- **אלימות מילולית** - מעשים שמטרתם לפגוע באדם אחר שלא בצורה פיזית, כגון: העלבה, איזמים. לעיתים הפגיעה המילולית משמשת כשלב מקדים לביצוע עבירה חמורה יותר
- **אלימות פיזית** - מעשים שמטרתם פגיעה פיזית, ללא עוררין, ע"י הפעלת כוח על גופו של אדם אחר
- **ונדליזם (אלימות כלפי רכוש)** - מעשים שמטרתם פגיעה ברכושו של הזולת ובאופן כללי ברכושו של הציבור
- **פגיעה מינית מתחלקת לשניים:**

1. **הטרדה מינית** - תתקיים בעת שימוש בכינויי גנאי בעלי אופי מיני, השפלה מינית, הצעות מיניות ואף שימוש באמצעים אלקטרוניים להפצת חומרים פורנוגרפיים.
2. **פגיעה מינית** - נגיעות באיברי מין, מעשי סדום, חשיפת איברי המין בפומבי, יחסי מין בכפייה ויחסי מין בכלל עד גיל 14.

גיל האחריות פלילית לקטינים

החוק מגדיר כי כל נער שטרם מלאו לו 18 ייחשב כקטין ולפיכך גם יחול עליו חוק הנוער. חוק זה מקנה לו זכויות מיוחדות, הן בעת זימונו לחקירה במשטרה עקב תלונה או חשד לביצוע עבירה והן בשלב מאוחר יותר. במידה שיוחלט להגיש כנגדו כתב אישום, אזי הוא יעמוד למשפט בבית משפט לנוער.

מעבר לכתוב לעיל, חשוב להדגיש כי כל ילד שהוא בן למעלה מגיל 12 הנו בר עונשין. כלומר, ילד שהוא בן 12 ומעלה אשר ביצע עבירה פלילית, עלול לעמוד לדין בגין עבירות אלו.

כאמור, מערכות החוק והמשפט מתייחסות לגילאי 12 עד 18 כקטינים, עם זכויות מיוחדות. הדבר נובע מהעובדה שזהו בדרך כלל המפגש הראשון של הנערים עם רשויות החוק.

גבולות הענישה במסגרת ביה"ס

נשאלת השאלה: מהו הגבול בין אלימות בבי"ס, זו שהגורמים הרלוונטיים מחליטים לטפל בה בין כותלי ביה"ס, לבין מעשי אלימות שבהם התקבלה החלטה לערב את המשטרה?

התשובה לשאלה זו לא תמיד ברורה, כאשר בדרך כלל הגורמים המטפלים בביה"ס מעדיפים שלא לערב את גורמי המשטרה, על מנת לא להסב לילד הפוגע נזק עתידי. הם מנסים לפתור את הבעיה באמצעים חינוכיים, בעזרת ההורים.

למרות זאת, חובה להדגיש כי מבחינה משפטית, כל מעשה אלימות מכל סוג, יכול בהחלט להוביל לתלונה במשטרה.

חשוב לזכור, כי בכל מקרה של ענישת תלמיד בביה"ס, יש לשמור

לקבלת ייעוץ משפטי, שאלות או פניות, ניתן לפנות אליי באמצעות הטלפון הנייד 054-355254 ו/או בדואר אלקטרוני

law@ohaber.co.il

אין בכתבה זו משום ייעוץ משפטי אישי והאמור בה אינו מהווה תחליף לכך והסתמכות על המידע כאן הנה באחריות הקורא בלבד. יובהר, כי זכויות היוצרים במאמר זה הן של עו"ד עופר הבר וכי אין להעתיק ו/או לעשות במאמר כל שימוש ללא הסכמתו.